

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΜΠΟΡΙΚΟ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ
ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Πειραιάς, 28.06.2021
Αρ. πρωτ.: 2952

Προς: Υπουργό Οικονομικών
κ. Χρήστο Σταϊκούρα

Κοιν.: - Υφυπουργό
κ. Α. Βεσυρόπουλο
- Υφυπουργό
κ. Γ. Ζαββό

ΘΕΜΑ: Η συμβολή του τραπεζικού συστήματος στην ενίσχυση της ρευστότητας στην πραγματική οικονομία, με έμφαση στις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις (ΜμΕ).

Αγαπητέ Υπουργέ,

Το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Πειραιώς, ως γνωστόν, συνεργάζεται στενά με το Υπουργείο Οικονομικών και, γενικά, με το οικονομικό επιτελείο της Κυβέρνησης για τη μεγιστοποίηση της χρήσης και του αντίκτυπου στις ελληνικές επιχειρήσεις των κεφαλαίων ανάκαμψης της ΕΕ. Αυτή η συνεργασία περιλαμβάνει την έρευνα και τον σχεδιασμό συγκεκριμένων χρηματοοικονομικών και μη χρηματοοικονομικών προϊόντων για την υποστήριξη της ατζέντας του Ταμείου Ανάκαμψης και του «Ελλάδα 2.0». Στο πλαίσιο αυτής της προσπάθειας, συγκεντρώνουμε τις σκέψεις των επιχειρήσεων μελών μας για θέματα που σχετίζονται με τη ρευστότητα, τη χρηματοδότηση και τις επενδύσεις. Στόχος του Ε.Β.Ε.Π. είναι να καταθέσει προτάσεις ώστε να καλύψει ανάγκες που περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

• **Οι προοπτικές σχετικά με τη διαθεσιμότητα χρηματοδότησης για τις ΜμΕ στην Ελλάδα - π.χ. ευκολία και κόστος απόκτησης χρηματοδότησης χρέους από τράπεζες και διαθέσιμες επιλογές για εισφορές μετοχών**

Το νέο μεγάλο στοίχημα από εδώ και στο εξής είναι η προώθηση βιώσιμων επενδύσεων, που θα συμβάλουν όχι μόνο στην ενίσχυση του ΑΕΠ, αλλά στην αλλαγή του παραγωγικού μοντέλου και κατ' επέκταση στην ενίσχυση της εγχώριας ανταγωνιστικότητας. Στο πλαίσιο αυτό, το ευρύτερο σχέδιο χρηματοδότησης του ιδιωτικού τομέα που έχει καταρτίσει η κυβέρνηση περιλαμβάνει φυσικά το Ταμείο Ανάκαμψης, άλλες ευρωπαϊκές δράσεις εγγυοδοσίας, αλλά και ανάλογα προγράμματα που θα τρέξει η Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα (ΕΑΤ). Συγκεκριμένα:

- **ΤΕΠΙΧ ΙΙ.** Το πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα, Καινοτομία» της ΕΑΤ υλοποιείται σε συνεργασία με 10 εμπορικές τράπεζες. Οι αιτήσεις για δάνεια διάρκειας έως 10 έτη και ύψους από 25.000 έως 1.500.000 ευρώ έχουν ξεκινήσει. Η δράση αφορά αποκλειστικά μικρομεσαίες επιχειρήσεις για την υλοποίηση επενδυτικών σχεδίων.
- **Πρόγραμμα Εγγυήσεων:** Το νέο πρόγραμμα εγγυοδοσίας της ΕΑΤ, το οποίο απευθύνεται αποκλειστικά σε μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις. Με τον τρόπο αυτόν οι τελευταίες, αξιοποιώντας τις κρατικές εγγυήσεις, θα μπορούν να λάβουν τραπεζικό δάνειο για κεφάλαιο κίνησης με ευνοϊκό επιτόκιο, της τάξης του 4%-5%. Η χρηματοδότηση θα κυμαίνεται μεταξύ 30.000 και 50.000 ευρώ.

- **Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων (EIF):** Σε εξέλιξη βρίσκονται οι επαφές με τις τράπεζες για την έγκριση των εγγυήσεων που θα λάβει η κάθε μία, για τη χρηματοδότηση επενδυτικών πλάνων μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Εκτιμάται ότι έως και το 2023 θα διατεθούν δάνεια ύψους 3 δισ. ευρώ περίπου. Η δράση αυτή αναμένεται να ενεργοποιηθεί στις αρχές του ερχόμενου φθινοπώρου. Εξάλλου, υπάρχουν κάποια υπόλοιπα από το πρόγραμμα COSME του EIF για κεφάλαιο κίνησης με χαμηλό επιτόκιο σε ορισμένες τράπεζες, τα οποία αναμένεται να εξαντληθούν έως τις αρχές του καλοκαιριού.

• **Ειδικές ευκαιρίες για ΜμΕ που προέρχονται από το «Ελλάδα 2.0» και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάκαμψης -RRF**

Στο «Ελλάδα 2.0» υπάρχουν αυστηρά ορόσημα και σημαντικοί στόχοι βάσει των οποίων θα γίνονται οι εκταμιεύσεις. Ορόσημα θα είναι, η ψήφιση νόμων, η έκδοση υπουργικών αποφάσεων και εγκυκλίων, η δημιουργία μιας πλατφόρμας με την οποία θα υλοποιείται μια μεταρρύθμιση. Όσον αφορά τους στόχους θα σχετίζονται με το τελικό αποτέλεσμα. Μάλιστα το 2022 οι στόχοι που έχουν τεθεί είναι ιδιαίτερα υψηλοί, καθώς η Ελλάδα καλείται να διπλασιάσει τις απορροφήσεις σε σχέση με το ΠΔΕ στα 10 δισ ευρώ από 5 δισ ευρώ.

Η Ελλάδα είναι μεταξύ των προνομιούχων χωρών του Ταμείου Ανάκαμψης και το κυβερνητικό επιτελείο που διαχειρίζεται το "Ελλάδα 2.0" θέλει, αφενός, να έρθουν τα χρήματα το συντομότερο και, αφετέρου, να δαπανηθούν σωστά, εκεί που πρέπει, όταν και όπως πρέπει. Βεβαίως οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις θα θέλαμε μεγαλύτερο ποσοστό συμμετοχής στα κονδύλια του Ταμείου Ανάκαμψης πέραν του 1,5 δισ ευρώ που προβλέπεται και αυτό δεν επισημαίνεται μόνο στην Ελλάδα, αλλά και από πολλούς άλλους εθνικούς φορείς ευρωπαϊκών χωρών.

Το ΕΒΕΠ γνωρίζοντας τη δυσκολία του εγχειρήματος και παρά τα εύσημα από τις Βρυξέλλες θεωρεί μεγάλη πρόκληση την επίτευξη των στόχων στο οριοθετημένο χρονοδιάγραμμα. Ο κίνδυνος να υπάρχουν τα χρήματα και να μην υλοποιείται μια επένδυση είναι συνήθης και υπαρκτός, αλλά μπορεί να αποφευχθεί με τη χρήση "δεικτών συμμετοχής", οι οποίοι θα καταδεικνύουν, εάν πράγματι αυτή τη φορά, τα χρήματα θα "πιάσουν τόπο" στην οικονομία μας.

Μέσω του Ταμείου Ανάκαμψης η χώρα έχει εξασφαλίσει περί τα 31 δισ. ευρώ, εκ των οποίων τα 18 δισ. ευρώ αφορούν επιδοτήσεις και τα 13 δισ. ευρώ σχεδόν άτοκες χρηματοδοτήσεις. Οι τράπεζες θα έχουν την αποκλειστική διαχείριση των δανείων, τα οποία θα διοχετευτούν σε επιχειρήσεις όλων των μεγεθών, για την υλοποίηση επενδύσεων, συμβατών με τη λογική του Ταμείου. Στο ποσό αυτό φυσικά δεν περιλαμβάνονται οι πόροι που θα χρηματοδοτήσουν τα επιχειρηματικά πλάνα και αφορούν τον τραπεζικό δανεισμό και την ίδια συμμετοχή του δικαιούχου. Αν ληφθεί και αυτή η παράμετρος υπόψη, μπορούν να υλοποιηθούν επενδύσεις άνω των 30 δισ. ευρώ από τον ιδιωτικό τομέα τα επόμενα χρόνια.

Το αρχικό σχέδιο προβλέπει ότι, οι επενδύσεις θα χρηματοδοτούνται ως εξής:

- 40% από το Ταμείο Ανάκαμψης με επιτόκιο της τάξης του 0,20%-0,30%.
- 40% με τραπεζικό δανεισμό με επιτόκια ακόμα και κάτω του 2% για πολύ μεγάλες επιχειρήσεις, περί το 3% για μεσαίες και γύρω στο 4% για μικρές και πολύ μικρές.
- 20% ίδια συμμετοχή της επιχείρησης.

• **Ευκαιρίες για πρόσθετη υποστήριξη στις ΜμΕ στους ακόλουθους θεματικούς τομείς:**

α) Ψηφιοποίηση & πράσινη μετάβαση - απαιτείται συμπληρωματικός ρόλος στοχευμένων εγγυήσεων, επενδύσεων σε μετοχές και άλλα μέτρα όπως επιχορηγήσεις, επιχειρηματική υποστήριξη.

β) Ανακεφαλαιοποίηση - συμπληρωματικοί μηχανισμοί για τη στήριξη ΜμΕ που είναι βιώσιμες αλλά υπερτιμημένες (π.χ. δάνεια μειωμένης εξασφάλισης, εισφορές μετοχών)

γ) Συγχωνεύσεις & Συνεργασίες - ένα πεδίο για τις ΜμΕ να επωφεληθούν από το κύμα ενοποίησης και μηχανισμούς που θα βοηθούσαν στη διευκόλυνση (π.χ. συμβουλευτικές υπηρεσίες, χρηματοοικονομικά προϊόντα)

Το Ταμείο Ανάκαμψης είναι, ίσως η τελευταία ευκαιρία, καθώς τα κοινοτικά πλαίσια στήριξης που προηγήθηκαν δεν διόρθωσαν τα προβλήματα, για την ενίσχυση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, μέσω της μεγέθυνσής τους, είτε αυτή προέλθει οργανικά λόγω επενδύσεων είτε μέσω συμμετοχής τους σε συνεργατικά σχήματα (clusters).

Σε περιφερειακό επίπεδο και στο πλαίσιο του νέου ΠΕΠ Αττικής 2021-2027 και συγκεκριμένα στο στόχο πολιτικής 1, οι οποίες εστιάζουν σε θεματικούς άξονες που σχετίζονται με την επιχειρηματικότητα, προβλέπονται τα εξής:

- ενίσχυση της έρευνας και της καινοτομίας
- προσαρμογή των επιχειρήσεων στη νέα εποχή του ψηφιακού μετασχηματισμού
- ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και εξωστρέφειας των επιχειρήσεων
- ανάπτυξη των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού
- ψηφιακή κατάρτιση και ψηφιακό εγγραμματισμό πολιτών
- άμβλυνση των επιπτώσεων από την πανδημία

Μερικά από τα εργαλεία του Ταμείου Ανάκαμψης είναι, ενδεικτικά, επιδοτήσεις 375 εκατ. ευρώ για ψηφιοποίηση λειτουργιών των ΜμΕ, αλλά και φορολογικά κίνητρα για τον ψηφιακό μετασχηματισμό τους, χρηματοδότηση 100 εκατ. ευρώ σε επενδύσεις ΜμΕ που αφορούν σε καινοτόμους ψηφιακούς τομείς, φορολογικά κίνητρα για εξαγορές και συγχωνεύσεις κ.ά.

Συμπερασματικά, τα μέλη του ΕΒΕΠ απαιτούν μια ταχεία ανάκαμψη που μπορεί να υποστηρίξει τη διπλή μετάβαση. Επιπλέον, ζητούν ένα καλύτερο ρυθμιστικό περιβάλλον και ανάπτυξη δεξιοτήτων ως προϋποθέσεις για την ανταγωνιστικότητα των ΜμΕ. Συγκεκριμένα, τα μέλη του ΕΒΕΠ τόνισαν ότι, τα εθνικά σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας πρέπει να περιλαμβάνουν τις απαραίτητες μεταρρυθμίσεις για τη βελτίωση της ελκυστικότητας των επενδύσεων, της ποιότητας των δημόσιων υπηρεσιών και της αποτελεσματικότητας των διοικήσεων. Σχετικά με το πακέτο "Fit for 55", παροτρύνουν τόσο τα εθνικά όσο τα θεσμικά όργανα της ΕΕ για ένα ρυθμιστικό περιβάλλον που θα διασφαλίζει την ανταγωνιστικότητα, ισότιμους όρους ανταγωνισμού, προβλεψιμότητα για τους επενδυτές και που ενθαρρύνει την καινοτομία. Οι ΜμΕ επικεντρώνονται στη δια βίου μάθηση και στη συνεχή κατάρτιση, ως βασικοί παράγοντες για την αύξηση της απασχολησιμότητας των ανθρώπων και της ανταγωνιστικότητας των εταιρειών. Αυτά τα προγράμματα σχεδιάζονται και υλοποιούνται καλύτερα σε εθνικό, περιφερειακό και / ή τομεακό επίπεδο σε στενή συνεργασία με κοινωνικούς εταίρους και Επιμελητήρια. Ως τέταρτο στοιχείο, τα μέλη του ΕΒΕΠ θέτουν το ζήτημα της δικαιοσύνης όσον αφορά στις σχέσεις με τις ψηφιακές πλατφόρμες, δίνοντας έμφαση στην πρόσβαση στα δεδομένα. Οι ΜμΕ επίσης επιθυμούν μια έξυπνη ρύθμιση, γιατί ανησυχούν ότι, οι νέες κανονιστικές επιβαρύνσεις θα εμποδίσουν την ανάκαμψη και θα εμποδίσουν την αποτελεσματική μετάβαση σε μια πράσινη και ψηφιακή οικονομία. Η γραφειοκρατική επιβάρυνση κάθε πρότασης πρέπει να αναλύεται συστηματικά, χρησιμοποιώντας το τεστ ΜμΕ και την αρχή «One-in-One-Out».

• Παρατηρήσεις και Προτάσεις ΕΒΕΠ για ενίσχυση των ΜμΕ

Το ΕΒΕΠ παρατηρεί και καταθέτει επτά προτάσεις για τις ΜμΕ σχετικά με το Ταμείο Ανάκαμψης «Ελλάδα 2.0»

(1) Οι καθαροί πόροι του Ταμείου Ανάκαμψης για τον ψηφιακό μετασχηματισμό των ΜμΕ επιχειρήσεων δεν είναι ιδιαίτερα υψηλοί (375 εκατ. ευρώ) με αποτέλεσμα να μην αναμένεται να βοηθήσουν στην ανακούφιση των αντιθέσεων των μικρών και μεγάλων επιχειρήσεων, δεδομένης της καθυστέρησης ιδιαίτερα των πολύ μικρών επιχειρήσεων.

(2) Η ψηφιοποίηση ειδικά στις ΜμΕ είναι πιο απαραίτητη σήμερα από ποτέ. Ωστόσο, οι μικρές επιχειρήσεις δεν έχουν την πολυτέλεια να περιμένουν 2 ή 3 χρόνια για την ολοκλήρωση του προγράμματος, ενώ οι μεγάλες εκτελούνται στον αγρό.

(3) Ο πράσινος μετασχηματισμός των επιχειρήσεων προωθείται κυρίως μέσω της λογικής των φορολογικών κινήτρων (π.χ. υπερβολική απόσβεση) που δεν ευνοεί τις μικρότερες εταιρείες, οι οποίες επλήγησαν σκληρά από το COVID-19 και ενόψει των απαιτήσεων του European Green New Συμφωνία.

(4) Δεδομένου ότι το Ταμείο Ανάκαμψης στοχεύει στη βελτίωση της ανθεκτικότητας των οικονομιών στην πανδημία, απαιτείται ευρύτερη υποστήριξη του ιδιωτικού χρέους. Το Ελλάδα 2.0 προτείνει ενδιαφέρουσες παρεμβάσεις, αλλά χρειάζεται μια πιο στοχευμένη παρέμβαση σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

(5) Το Ταμείο Ανάκαμψης δεν περιλαμβάνει δράσεις αποκλειστικά για το λιανικό εμπόριο ή για το εμπόριο γενικά, ενώ άλλα εθνικά σχέδια στοχεύουν τομείς π.χ. Η Γερμανία στην αυτοκινητοβιομηχανία.

(6) Το κόστος για την πράσινη ανάκαμψη θα είναι υψηλό και δεν θα αφορά ιδιαίτερα το εμπόριο, σε σύγκριση με άλλους τομείς. Επίσης, σε περιπτώσεις όπου το εμπόριο μπορεί να επωφεληθεί από παρόμοιες ενέργειες όπως η ενεργειακή αναβάθμιση εμπορικών καταστημάτων ή εγκαταστάσεων, οι απαιτούμενοι πόροι είναι πολύ υψηλοί.

(7) Το Ταμείο Ανάκαμψης πρέπει να περιλαμβάνει μέτρα υποστήριξης «νέας γενιάς» για τις ΜΜΕ, προκειμένου να αποφευχθούν τα λουκέτα και οι χρεοκοπίες στο εγγύς μέλλον.

Η ανάκαμψη πρέπει να συμβάλει στην αναδιαμόρφωση της οικονομίας μας, υπό το φως της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης. Τα μέτρα πολιτικής πρέπει να ενισχύσουν την ικανότητα των ΜμΕ να καινοτομούν και να επενδύουν ενώ πρέπει να αποφεύγουν τις νέες κανονιστικές επιβαρύνσεις για μια επιτυχή μετάβαση στην ανάκαμψη. Οι φιλόδοξοι στόχοι πρέπει να πραγματοποιούνται σε πραγματικό χρόνο για τις ΜμΕ στη βιοτεχνία και το εμπόριο. Οι ΜμΕ αποτελούν την δύναμη της οικονομίας και πρέπει να διαθέτουν το κατάλληλο πλαίσιο, ώστε να τους δοθούν οι πόροι για την υλοποίηση των μεγάλων στόχων της μεγέθυνσής τους και της αύξησης του ΑΕΠ της χώρας μας.

Είναι καιρός για όλους εμάς του μικρομεσαίου να μετακινηθούμε μαζί με το οικονομικό επιτελείο από τα σχέδια στην πράξη. Θεωρώ πως είμαστε όλοι έτοιμοι για οικονομική δράση.

Με εκτίμηση
Βασίλης Κορκίδης

